

JEZYK POLSKI

波 兰 语

第三册

外语教学与研究出版社

前 言

《波兰语》第三册是大学波兰语专业二年级第一学期教材。学习本册教科书应在学生充分掌握第一、二册内容之后开始施行。

《波兰语》第三册设 20 课,共有生词 1800 多个。每周讲授一课(周学时一般为 14—16)。每课包括课文 A 和 B。教师一般只讲授课文 A,而对课文 B 不作讲授。教师可视课文的难易程度而定,亦可用少量时间对课文 B 作难点讲解。课文 B 通常可作为学生的课外阅读教材。本书在语法解释部分介绍了句法方面的内容,包括句法的基本知识,简单句和各种复合句,以及不定人称句等等。本书每一课均配有各种检查练习,包括对课文的练习,动词变位,回答问题和翻译等,并在检查练习中有计划地对本册所介绍的语法现象多次地重复,以达到巩固的目的,使学生对波兰语的主要语法现象有比较全面的了解。此外,本书结合课文还配有波兰语一些单词与词组的用法,均由若干例句来表示。在教学过程中,教师可根据学生的实际情况适当增加阅读内容,以其达到最佳的学习效果。

在本书的编写过程中,曾得到在外院波兰语教研室工作的波兰专家玛丽娅·蒙春斯卡(Maria Maćczyńska)女士的热情帮助。她校阅了波兰语部分并提出了许多宝贵意见。编者在此谨向她表示衷心的感谢。由于时间仓促和编者水平有限,书中出现错误难免,敬请使用本书的同志批评、指正。

编者

1992 年 3 月 28 日于北京外国语学院

Spis

Lekcja 1

Tekst A Koncert na statku

Tekst B Krytyk i minister

Lekcja 2

Tekst A Z wizytą w polskiej rodzinie

Tekst B Zostań honorowym dawcą krwi!

Lekcja 3

Tekst A Na wakacjach

Tekst B O kawie dobrze i źle

Lekcja 4

Tekst A Radosne spotkanie

Tekst B Pierwsza pomoc

Lekcja 5

Tekst A W bibliotece UŁ

Tekst B Wypadek na ulicy

Lekcja 6

Tekst A Krystyna idzie na mecz

Tekst B Przygoda miłosna

Lekcja 7

Tekst A W aptece

Tekst B Zagadki matematyczne

Lekcja 8

Tekst A Fatima jedzie w góry

Tekst B Zagadki logiczne

Lekcja 9

Tekst A Papierosy są szkodliwe

Tekst B Kradzież

Lekcja 10

Tekst A Hobby

Tekst B Henryk Sienkiewicz

Lekcja 11

Tekst A Pani Goździkowa

Tekst B Mikołaj Kopernik

Lekcja 12

Tekst A Nowe życie

Tekst B Maria Skłodowska Curie

Lekcja 13

Tekst A Moja lalka

Tekst B Fryderyk Chopin

Lekcja 14

Tekst A Higiena osobista dziewczyny i chłopca

Tekst B Tadeusz Kościuszko

Lekcja 15

Tekst A Uniwersytet Jagielloński

Tekst B Koszula szczęśliwego człowieka

Lekcja 16

Tekst A Orbis

Tekst B Terytorium i ludność Polski

Lekcja 17

Tekst A Tym, którzy gubią parasole

Tekst B Najtrudniejsze zwycięstwo

Lekcja 18

Tekst A Higiena otoczenia

Tekst B W samolocie

Lekcja 19

Tekst A Jak człowiek wykorzystuje warunki naturalne
dla gospodarki

Tekst B Kapelusz

Lekcja 20

Tekst A Przeczucie profesora Tutka

Tekst B Los w rękach twoich

Gramatyka 语法解释

句法部分

一些单词与词组的用法

词汇表

Lekcja I

Tekst 1

Koncert na statku

Wielki kompozytor rosyjski Piotr Czajkowski /1840 – 1893/ płynął statkiem po Wołdze. Na tym samym statku płynęła pewna dama. Dama ta mówiła do wszystkich pasażerów na statku, że jest śpiewaczką, że jest wielką zawodową śpiewaczką, że śpiewa w Moskiewskiej Operze.

Współpasażerowie zaczęli prosić damę, żeby dała koncert na statku. Dama wyraziła zgodę na zaśpiewanie pod warunkiem, że znajdzie się na statku bardzo dobry akompaniator. Pasażerowie zaczęli szukać akompaniatora, ale nie mogli znaleźć. Wtedy to Czajkowski, który wiedział, że pasażerowie pragną bardzo koncertu podszedł dostojnie do damy i powiedział, że może jej akompaniować. Dama popatrzyła na Czajkowskiego, a był on niski, szczupły i niepozorny. Śpiewaczka nie była zadowolona z takiego akompaniatora, ale, zgodziła się, ponieważ chciała dać koncert.

Koncert rozpoczęła owa dama, i już po kilku minutach wszyscy na statku pomyśleli, że dama nie jest wielką zawodową śpiewaczką, że nie śpiewa w operze, że dama chy-

ba w ogóle nie umie śpiewać, ponieważ fałszowała w sposób okropny. W pewnym momencie zirytowany Czajkowski w bardzo kulturalny sposób zwrócił damie uwagę, że fałszuje. Wtedy dama popatrzyła z oburzeniem na Czajkowskiego i zawołała na cały głos: "Pan mi zwraca uwagę? Mnie??? Czy pan wie, kto akompaniował mi w Moskwie? Sam Czajkowski!!" Wtedy wszyscy popatrzyli z szacunkiem na damę: sam Czajkowski jej w Moskwie akompaniował!!!

Czajkowski nic nie powiedział i zszedł ze statku na pierwszym przystanku. Nikomu też nie powiedział, że to on jest Czajkowskim we własnej osobie, że nigdy tej damie nie akompaniował, i nigdy jej przedtem na oczy nie widział.

Ćwiczenie wprowadzające:

1. dać, dawać

Jurek dał jej swoją książkę.

Matka dała synowi mąki i cukru.

Jeżeli się kto obiecuje na obiad, to nie powinien dawać na siebie czekać aż do wieczora.

2. wyrazić, wyrażać

Rodzice wyrazili wielką radość, że dostali bilet na koncert.

Nie potrafiłem dość dobrze wyrazić swoich uczuć.

Maria wyraziła mu wdzięczność za pomoc.

3. warunek

Zgodził się z tym warunkiem, że jutro pojedziemy na wycieczkę.

Nie zgadzam się na to pod żadnym warunkiem.

Warunkiem zdrowia jest właściwe odżywianie i dobry odpoczynek.

4. zgodzić się, zgadzać się

Zgodziłem się na to, żeby studenci zorganizowali koncert.

Niezupełnie się zgadzam z autorem.

- Nauczyciel zgadza się ze zdaniem Janka.
5. ogół, na ogół, w ogóle
Jest mu winien ogółem dwieście złotych.
Na ogół Karol pracował dobrze.
W ogóle nie mam pieniędzy.
6. zwrócić, zwracać
Proszę zwrócić mu uwagę, żeby nie rozmawiał na lekcji.
Andrzej zwrócił swą prośbę do ojca.
Wszyscy zwrócili wzrok na nas.
7. oburzenie
Ania mówi o tym z oburzeniem.
Jego postępowanie wywołało wielkie oburzenie.
Ojca ogarnęło święte oburzenie.
8. osoba
Na spotkaniu pojawił się dyrektor we własnej osobie.
Główną osobą w tej rodzinie jest ojciec.
Mam stół na 8 osób.

Ćwiczenie kontrolne:

1. W podanych zdaniach zamiast bezokolicznika zastosuj właściwą formę czasownika.
- 1) Piotr Czajkowski (być) wielkim kompozytorem rosyjskim. On (urodzić się) w roku 1840, a (zemrzeć) w roku 1893.
 - 2) Dama (wyrazić) zgodę na zaśpiewanie pod warunkiem, że (znaleźć się) na statku bar- dzo dobry kompozytor.
 - 3) Czajkowski (wiedzieć), że pasażerowie (pragnąć) bardzo koncer- tu (podejść) dostojnie do damy i (powiedzieć), że może jej (akompaniować)
 - 4) Koncert (rozpocząć się).
 - 5) Okazało się, że dama nie (być) wielką zawodową śpiewaczką, ponieważ (fałszować) bardzo.

- 6) Czajkowski w bardzo kulturalny sposób (zwrócić) damie uwagę, że(falszować).
 - 7) Dama (popatrzeć) z oburzeniem na Czajkowskiego i (zawołać) na cały głos, że sam Czajkowski jej (akompaniować) w Moskwie.
 - 8) Wszyscy (patrzeć) z szacunkiem na damę, bo sam Czajkowski jej w Moskwie (akompaniować).
 - 9) Czajkowski nic nie (powiedzieć) i (zejść) ze statku na pierwszym przystanku.
 - 10) Czajkowski (wiedzieć) doskonale, że nigdy jej przedtem na oczy nie (widzieć).
2. Proszę wybrać z niżej podanych właściwe przyimki i wpisać je w nawiasach:
- do, nad, na, w, od, bez, po
- 1) Chłopiec lekkomyślnie zbliżył się() brzeg przepaści.
 - 2) Studenci przyjechali () Polski () studia.
 - 3) Ona płakała () radości.
 - 4) Głodny upadł () osłabienia.
 - 5) () lesie słychać było strzały.
 - 6) Już () świtu padał deszcz.
 - 7) Sławek wyszedł () kawiarni () pożegnania.
 - 8) Uszczęśliwieni rodzice częstowali Karolinę () królewsku.
 - 9) Jutro Ludwik pojedzie () dworzec () ojca.
 - 10) Zachorowałem () grypę, nie poszedłem () szkoły.
 - 11) Przyjdziemy () was, jeżeli będzie ładna pogoda.
 - 12) Ojciec pracuje () polu, matka opiekuje się domem.
3. Proszę wybrać, z niżej podanych, właściwe spójniki i użyć je w następujących złożonych zdaniach:
- Spójniki:
- i, oraz, a, więc, zatem, dlatego, ale, lecz, jednak, albo
- 1) Uczę się pilnie () pomagam innym kolegom..
 - 2) Pomagam kolegom, () cieszę się sympatią u wszystkich.
 - 3) Pomagam kolegom. () nie widzę rezultatu swej pracy.

- 4) Uczę się () staram się mieć jak najlepsze warunki.
 - 5) Walczymy o pokój, () budujemy lepszą przyszłość świata.
 - 6) Jutro pojedę do Warszawy () zostanę w domu.
4. Proszę dokończyć następujące zdania.
- 1) Chłopcy idą do rzeki, żeby ...
 - 2) Przyjadę do ciebie, gdy ...
 - 3) Przeczytałem książkę, którą ...
 - 4) Przyjdziemy do kina, jeżeli ...
 - 5) Franek nie był w szkole, ponieważ ...
 - 6) Kto nie uczy się pilnie, ten ...
5. Proszę zastosować w zdaniach następujące czasowniki i zwroty:
pragnąć, akompaniować, fałszować, zwracać uwagę, pod warunkiem
6. Proszę odpowiedzieć na pytania.
- 1) Kim był Piotr Czajkowski?
 - 2) Kto płynął statkiem wraz z Czajkowskim?
 - 3) Pod jakim warunkiem dama zgodziła się dać koncert na statku?
 - 4) Czy dama była dobrą śpiewaczką?
 - 5) Dlaczego Czajkowski nie był zadowolony ze śpiewu tej damy?
 - 6) Jak odpowiedziała dama?
 - 7) Dlaczego kompozytor zszedł ze statku?
 - 8) Co sądzisz o zachowaniu się Czajkowskiego?
 - 9) Określ główną myśl opowiadania.
7. Przetłumacz na język chiński.
- 1) Wielki kompozytor Czajkowski płynął statkiem po Wołdze.
 - 2) Dama wyraziła zgodę na zaśpiewanie pod warunkiem, że znajdzie się na statku bardzo dobry akompaniator.
 - 3) Śpiewaczka nie była zadowolona z takiego akompaniatora, ale zgodziła się, ponieważ chciała dać koncert.
 - 4) Po kilku minutach wszyscy na statku pomyśleli, że dama nie jest wielką zawodową śpiewaczką, że nie śpiewa w operze, że dama chyba w ogóle nie umie śpiewać, ponieważ fałszowała w sposób

okropny.

- 5) Dama powiedziała, że sam Czajkowski jej w Moskwie
 akompaniował.
- 6) Czajkowski nic nie powiedział i zszedł ze statku na pierwszym
 przystanku.

Tekst 2

Krytyk i minister

—Co sądzicie o nowej powieści Zbysława Szproty? —spytał minister.

—Nową powieść Szproty uważam za dobrą, ministrze — odpowiedział krytyk.

Minister pokręcił głową.

—To znaczy jest w pewnym sensie dobrą —poprawił się krytyk.

Minister pokręcił głową.

—W pewnym sensie dobra, to znaczy dobra dla wąskiej grupy kawiernianych intelektualistów.

Minister pokręcił głową.

—Raczej dla publiczności o niewybrednym guście. Żle się wyraziłem.

Minister pokręcił głową.

—A w ogóle to zła powieść, panie ministrze.

Minister pokręcił głową.

—Przy czym nie należy jej całkowicie potępiać.

Minister pokręcił głową.

—Strasznie niewygodny ten kołnierzyk —powiedział.

Lekcja 2

Tekst 1

Z wizytą w polskiej rodzinie

—Dzień dobry, Paweł! Dokąd idziesz?

—Idę odwiedzić moich znajomych.

—A gdzie mieszkają ci twoi znajomi?

—Przy ulicy Moniuszki nr 6. Może pójdziesz ze mną?

—Chętnie! Chodźmy!

—Gdzie poznałeś tę rodzinę?

—W pociągu, gdy wracałem z Krakowa od moich przyjaciół. W drodze (w czasie podróży) rozmawialiśmy bardzo przyjemnie. Gdy dowiedzieli się, że jestem Chińczykiem i mieszkam w Łodzi, zaprosili mnie do swego domu. W czasie jazdy pociągiem opowiadałem o mojej rodzinie i o moim kraju. Oni bardzo interesowali się wszystkim i pytali o życie w Chinach, interesowali się warunkami nauki naszej młodzieży i sytuacją w domach studenckich.

Ja opowiadałem chętnie o wszystkim, co ich interesowało, no i miałem okazję mówić po polsku. Później ja z kolei pytałem o stosunki w Polsce.

Dowiedziałem się z tej rozmowy, że studia w Polsce są bezpłatne i że sześćdziesiąt procent młodzieży otrzymuje

stypendia.

Studenci polscy korzystają z bezpłatnego leczenia w przychodniach i w sanatoriach.

Ci państwo są bardzo sympatyczni. Poznałem też ich syna Ryszarda.

Czasem spotykam go, gdy idzie z kolegą do Młodzieżowego Domu Kultury.

Myszę, że przyjmą nas serdecznie i że będziemy się w ich domu czuć jak u własnej rodziny.

Przypuszczam, że ty też ich polubisz. Będziemy czasem mogli chodzić do ich domu, aby porozmawiać i pobawić się w miłym i sympatycznym towarzystwie.

—Czy tej pani nie spotkałeś już później po powrocie z Krakowa?

—Owszem, raz spotkałem ją w cukierni, ale nie podszedłem do jej stolika, bo była w towarzystwie.

Myszę, że i ty będziesz musiał opowiedzieć im o twojej ojczyźnie.

—Z przyjemnością to zrobię!

—Będą tam zapewne w ich domu młodzi ludzie, więc może zagramy w brydża lub potańczymy z Anią, ich sympatyczną córką. Tańczycie lekko i ładnie.

Muszę ci powiedzieć, że lubię ich towarzystwo, bo czas płynie mi w ich domu szybko i miło.

—Powiedz mi, czy oni nie będą zaskoczeni moją wizytą?

—Bądź spokojny, na pewno będą zadowoleni i przyjmą cię serdecznie!

O, to już tu. Pierwsze piętro, dziewiąty numer mieszkania.

Gdy będziemy wracali, opowiesz mi o swoich wrażeniach.
Dobrze?

—Oczywiście, będziemy mieli o czym mówić!

Jestem ci wdzięczny, że zabrałeś mnie do tych państwa.

—Nie ma za co! Musimy przecież bywać u Polaków, aby ich poznać i polubić.

Ćwiczenie wprowadzające:

1. sytuacja

Moja sytuacja finansowa polepsza się.

Krzysztof znajduje się w sytuacji bez wyjścia.

Ela ma trudną sytuację mieszkaniową.

2. mieć okazję

Julia ma teraz okazję do Hongkongu.

Stefan miał okazję wyjechać do szkoły.

Chłopak nie miał okazji przekonać się, że mam rację.

3. korzystać

W Chinach inwalidzi korzystają z różnych przywilejów.

W czasie wakacji korzystam z jej mieszkania.

Złodziej uciekł korzystując z zamieszania.

4. zapewne

Wrócę zapewne wieczorem.

Słyszales, zapewne, kto otrzymał nagrodę.

Przyjdiesz jutro? Zapewne.

5. płynąć, pływać

Czas płynie mi bardzo szybko.

Pieniądze płyną mu jak woda.

Moi koledzy pływają łodzią po jeziorze.

6. zaskoczyć

Przyjazd matki zaskoczył go.

Burza zaskoczyła ich w lesie.

Nauczyciel był zaskoczony jej postępami w nauce.

7. przyjmować, przyjąć

Nie przyjmuj od nich żadnych prezentów.

Moi sąsiedzi dziś przyjęli gości obiadem.

Pan Nowak przyjął propozycję dyrektora.

8. wrażenie

Podróż dostarczyła mi miłych wrażeń.

Mam wrażenie, że się mylisz.

Maciek robi na mnie wrażenie dobrego lekarza.

Ćwiczenie kontrolne:

1. W podanych zdaniach zamiast bezokolicznika w nawiasach zastosuj właściwą formę czasownika:

1) Paweł (iść) (odwiedzić) znajomych.

2) Gdy (wracać) z Krakowa od moich przyjaciół, (poznać) tę rodzinę.

3) W czasie jazdy pociągiem (opowiadać) o mojej rodzinie i o moim kraju.

4) Oni bardzo (interesować się) warunkami nauki młodzieży i sytuacją w domach studenckich.

5) Ja (opowiadać) chętnie o wszystkim, co ich (interesować), no i (mieć) okazję (mówić) po polsku.

6) Studenci polscy (korzystać) z bezpłatnego leczenia w przychodniach i w sanatoriach.

7) (Myśleć), że (przyjąć) nas serdecznie i że (być) się w ich domu czuć jak u własnej rodziny.

8) (Przypuszczać), że ty też ich (polubić).

9) (Być) zapewne w ich domu młodzi ludzie, więc może (zagrać) w brydża lub (potańczyć) z Anią.

10) Czas (płynąć) mi w ich domu szybko i miło.

11) Gdy będziemy wracali, (opowiedzieć) mi o swoich wrażeniach.

12) Jestem ci wdzięczny, że (zabrać) mnie do tych państw.

2. W podanych poniżej zdaniach wpisz w miejsce kropek odpowiednią formę zaimków: oni, one

- 1) To są moi przyjaciele. Dzięki ... zdałem egzamin.
- 2) Tam siedzą nauczycielki Zosi. Zosia idzie ku ...
- 3) Spotkaliśmy swoich znajomych. Pokazaliśmy ... zdjęcia z wakacji.
- 4) W czasie wycieczki oglądaliśmy nowoczesne osiedla. Przypatrywaliśmy się ... z zainteresowaniem.
- 5) W zoo widzieliśmy lwy. Dzieci przypatrywały się ... z ciekawością.
- 6) Tam idą żołnierze. Oficer rozkazał ... śpiewać.
- 7) To są siostry Janka. Poradziłem ... iść na spacer.
- 8) Te dzieci są chore. Lekarz zapisał ... dobre lekarstwo.
- 9) Tam stoją nowe domy. Architekci przyglądają się ... uważnie.
- 10) Synowie Andrzeja mają kilkanaście lat. Andrzej zabronił ... palić papierosy.
- 11) To jest moja siostra z mężem. Rodzice urządzili ... piękne mieszkanie.
- 12) Tam są nasi goście. Przekażemy ... pozdrowienia od wspólnych znajomych.

3. Uzupełnij podane poniżej zdania wpisując w miejsce bezokolicznika imiesłów przymiotnikowy bierny.

- 1) Sąsiad przyniósł z apteki lekarstwa (zapisać) przez lekarza.
- 2) Tamta ławka jest świeżo (pomalować).
- 3) Sąsiedzi mają już w mieszkaniu (umyć) okna i (wyprać) firanki.
- 4) Oddaliśmy już (przeczytać) książki do biblioteki.
- 5) Ten makaron jest już (posolić) i (ugotować).
- 6) Magda wyrzuciła (podrzeć) fartuszek.
- 7) Mój sweter jest już na łokciach (przetrzeć).
- 8) Trzeba jeść tylko (umyć) owoce.
- 9) Kupiłam w kwiatarni (ciąć) róże.
- 10) To mięso jest już dobrze (upiec).